

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 10. septembra 1880.

17. list.

Zakaj ima ostati poklic učitelju vsakakor središče njegovega delovanja

Spisal Miha Kokót,

Konec.

Pa vernimo se v šolo nazaj. Koliko jih šteje ta družinica malih, kateri ti bodo delali veselje, koliko več morebiti, ki ti bodo grenili celo leto tvoje trudapolno delovanje.

Bodi si pa temu kakor hoče, tebi so izročeni, ti moraš izpolniti želje starišev na njih. Ne prevelika dobrota, ne jeza, ne surovost, nič od vsega tega ti ne bo koristilo. Tukaj se moraš deržati tiste zlate poti, koja te bo zdravega in veselega, krepkega na duši in na telesu peljala celo leto, da kaj ne zgrešiš, da ne zabredeš na stran, da pripelješ po moči do cilja vse, kateri so danes tu združeni.

Ne sledi iz vsega tega, da moraš iskati središče delovanja v poklicu?

To delovanje poravnava ljubezen do poklica in otrok — ljubezen, koja sama je zmožna resno in težavno delo olajšati in sladiti. Če ti narava ljubezni ni podarila, omejuj vsaj svojo občutljivost, in vadi se pridno, da ta pogrešek popraviš. Vedno imej v spominu:

„Ljubezen žanje, kdor ljubezen seje!“

Kadar si po dobrem premišljevanji lastnih, kakor tudi po skušnjah drugih izvedencev narisal pot za delovanje, potlej ne stopi v stran, da ti ne spodleti. Vsak pameten človek ja vé, da ne izteče človeško delovanje povsodi in zmiraj po volji, nar manj pri odgoji. Ne obupaj tedaj, če ne bodo vsi učenci popolnoma zadostovali tvojim terjatvam. Vadi se v poterpežljivosti, da ti poklic ne bo grenek in neprenesljiv, in da mu boš mogel zvest ostati. Glej pridnega vertnarja, kako poterpežljivo mlada drevesca ravna, obrezuje, zaliva, žlahti in presaja, ter pripravlja sposobna za rodovitnost žlahtnega sadu. In kdo občuti njegovo veselje, kadar vidi, da njegov trud ni bil zastonj? Pa vertnarjev, kakor tudi drugi poklici uživajo le materijalno plačilo, med tem ko ima učiteljski poklic zvišeno duševno zadovoljnost kot plačilo za trud v sebi. Jšči toraj središče delovanja zopet v poklicu! Za učitelje pa mora tudi zato pred vsem poklic središče njegovega delovanja ostati, da spolnjuje svoje dolžnosti. Odločen je njegov stan, da seje in goji pravo, dobro, blago in lepo. Koliko važnega imajo te kratke besedice v sebi!

Večinoma še nedolžnih serc izročajo se mu otroci. Kakor čebelice serkajo in nabirajo lepih navkov iz njegovih ust. Vedno mora biti pripravljen, jim ponujati primerne, zdrave in koristne duševne hrane, da bo blažil njihovo serce in jim bistril um!

V mladih sercih mora učitelj gojiti ljubezen do domovine, do lastnega naroda, do presvitlega vladarja.

Sredstev k temu tu obširno ne morem naštevati, omenim samo to: naj pove otroku, kako lepo je cvetoče drevo, kako lepo pa tudi, kadar je sè sadjem obloženo. Imenuje naj mu trave, imenuje cvetlice, ktere svoje cvetke toliko čarobno mešajo med zelenjavo, pové naj mu od pisanih, po njih feriolečih metuljev, od različih tu živečih hroščev, preterga naj prigrinjalo nevednosti, in naj ga pusti občudovati vladajočo božjo moč. Seznani ga naj s krasoto narave, mu odpre oči, razjasni um, ga poduči, da pridna roka človeška zemljo čim dalje tim bolj spreminja v zemeljski raj.

Opomni ga naj, da je tu njegov dom; tu je bil rojen, tu mu je tekla zibelka, tu so ga ljuba mati govoriti in perve molitvice in pesmice učili; cvetele so mu tu perve rožice, tu so mu pripovedovali stara mamica lepih prigodbic, tu si dela sto in še več različnih izgrač, — da so njegovi predniki že od davne sem ravno tukaj bivali, ravno tisti jezik govorili, tisto veselje vživali, in iz ljubezni za ta kraj mnogokrat darovali kri in življenje.

Povedati se mora, da je vsak človek med svojci doma nar bolj srečen, da bi pa ravno tako nesrečen bil, ko bi ta mili svoj dom moral zapustiti, ter preseliti se med tujce. Naj sè privadijo otroci deržati se besedi „ubi patria ibi bene“ t. j. kjer je domovina, tam je dobro ali pa: ljubo doma, kdor ga ima, nikdar pa nasprotno, da bo vsak nekdaž zadovoljen sè svojim stanom v svoji domovini.

Verh tega potrebuje deržava zvestih, delavnih, omikanih deržavljanov, če hoče biti krepka in se verstiti med perve. Ako se posamezni deržavljan ne odgojeva za celoto po načelih, ktera so dobri soderžavljeni kot nar boljša spoznali, nima deržava prihodnosti za se.

Ta načela pa so vtemeljena na duševni in gmotni razvoj cele deržave. Masikteri narod, pred kterim je nekdaž trepetal svet, zginil je kot pena na morji, kakor hitro se je veljavnim načelom odtegnil, med tem ko n. pr. Judje — eden nar starejših narodov — nasprotno poterjujejo.

Ni pa iz tega razvidna samo važnost učiteljskega stanu, ampak tudi zvesto spolnjevanje njegovih dolžnosti; ako učitelj tega dobro ne premišluje in poresniči v svojem poklicu, ako ne dela po svoji moči in vesti spravi nesrečo, ne samo med posamezne, ampak tudi v cele deržavo.

Nikoli ne sme pozabiti, da je po besedah slavnega nemškega pesnika

*„die Zukunft ist in eure Hände gegeben,
sie sinkt mit euch, mit euch wird si sich heben,“*

on tisti, kteremu je blagor pa tudi gorje prihodnosti izročeno, da mu ali hvala in blagoslov, ali pa tudi prokletstvo sledi še unkraj groba, kakor si je bil zaslužil.

Pa tudi zato, ker pravi stebri odgoje še najdeni niso, mora biti poklic središče učiteljevega delovanja.

S tim nočem zavreči tega, kar so različni pedagogi kot izverstno spoznali in priporočili; resnično pa zraven tega ostane, da ima vsak človek svoje misli, izraženi in duševno probujeni v primeri več in boljših, da še ni vse pred svetom razkrito, in da to, kar tam velja, tukaj med drugimi pogoji nima enakega, morabit celo nobenega vspeha.

Kdor je svojemu poklicu zvest, kdor pridno deljuje na tem silno obširnem, pa še vendar ne dobro obdelanem polji, kdor nabrane, lastne skušnje primerja s tistim, ki so jih drugi našli, in po tem išče zlato sredo, po kateri dalje stopa, kdor je terdno prepričan, da se do zadnjega trenutka svojega življenja še ni izšolal; bo gotovo iskal, pa tudi našel središče svojega delovanja v poklicu.

V zvezi s tem je ohranitev učiteljeve veljave. Učitelj živi v ozki dotiki z ljudstvom, in zopet ga ni stanu, kateri bi se v tem smislu z njim meril. Staro in mlado se ozira na njega. Tu se zahteva več kakor prazne besede iz puhlega serca govorjene, več kakor dober svet, katerega bi dal ničvrednež, — vse življenje, značaj, hotenje, bivanje, hrepenenje po napredku mora pomagati dobremu izgledniku.

Da pa ne zajde v pregreho, in ne cenjuje samega sebe previsoko!

On naj bo po vedi in zadržanju šolski mladini tudi izgled spoštovanja in podložnosti proti postavi in proti tem, kateri postave spolnjujejo.

Spoštovanje zasluži vsak, že kot šlovek, tim bolj, če je po stanu višji od nas. Da se tedaj učitelj pred učenci proti sprednikom in vsakemu stanovniku v občini primerno obnaša, kakor stan in čast zahtevata!

Da bi se ne prilizoval in hlinil, kar je žalibog še navada! „Exempla trahunt“ — izgledi vlečejo — toraj kaj bo iz mladine, ki se od učitelja samega kaj takega navleče?

Kakor močno so pa učitelju zunanje izkazovanje časti proti sprednikom spodobi, tako globoko ga poniža prilizovanje in klečeplastvo proti njim. Kdor se drugim prilizuje, onečasti sebe samega in tudi ime, katerim se prilizuje; kdor pred drugimi plazi, ne kaže samo duševne nezmožnosti, ampak kaže tudi zelo gerdo mišljenje. Kajti on v zvetobi lastne bedarije išče pribežališča v slepariji, da si milost višjih pridobi. „Prilizovanje in klečeplastvo zbudita pri pametnem možu le gnjusobo in stud.“ (Herrmann.)

Če išče središče delovanja v poklicu, se tudi ne bo mešal med ljudi, kamor drugi poklici vlečejo. Mnogo-in mnogokrat se tu kaj neprijetnega verši, čemur pa se je on izognil, ako je bil doma. Kmaló se bo lahko prepričal zlate resnice pręgovora: „Mirna vest sladko spi.“

Šolski mladini in občini nasproti naj vedno ostane mož beseda; zategadel naj ničesar ne poskuša, o čemu poprej ni premišljeval, se li dá pod temi pogoji, pri takih okoliščinah, med takimi osebami storiti ali ne?

Za učitelja mora konečno učiteljski stan tudi zato središče njegovega delovanja ostati, ker je ta stan nar blažji. Ako se mladenič temu poklicu odloči, naj tega ja ne stori v mislih, da bo dobro preskerbljen, ter vžival bel

krubek ! Naš krubek je terd, prav tanko narezan in le premnogokrat natrošen z britkimi skušnjami.

Nas veseli le svest, da smo mi tisti, na ktere se bodočnost naslanja, kakor sem že omenil.

Tudi veljave si še nismo popolnoma pribojevali, ktera se nam spodobi, vendar je zora boljše bodočnosti že vnitkah začela zlatiti naše obnebje.

In vendar je vsak pravi učitelj srečen in zadovoljen na duševnem svojem polji. Ko je skusil, kako so negodni otroci dan za dnevom postajali brihtnejši, kako so se duševno krepčali, ko je poskusil enkrat vživati sad, ktereга si je celo dolgo leto z mnogim trudom prideloval; potem ga nič več ne oplašči. Skusil je, da dozori po nar večjem trudu tudi nar večji blagor, da je učiteljski stan ves nar važnejši, nar častitljivši, nar blažji, nar koristnejši in nar lepši stan o katerem že Luther sodi :

„Ako bi jaz pridigovanje pustiti mogel ali moral druge reči prevzeti, noben stan bi mi ne bil ljubši od učiteljskega. Kajti prepričan sem, da je to delo zraven pridigovanja nar koristnejše, nar večje in nar boljše, in verh tega še ne vem, ktero je nar boljše.

Prirodoslovne črtice.

Tomaž Romih.

Dalje.

Svetloba torej ni ničesar drugega, kakor tresočiči, gibljejočiči se eter, in vsako telo, ki zamore eteru to gibanje podeliti, svetlo telo.

Svetlo telo spravi eter ravno tako v gibanje, kakor doneče telo zvočilo (*Schallmittel*), to je : delki svetlega telesa se sami gibljejo in podelijo eteru to gibanje, ki se po pravilu valovanja na vse strani razširja. Ne potrebujemo torej nikakoršne svetlobne tvarine, ne potrebujemo tudi nikakoršne svetlobne sile, da si razkladamo svetlobne prikazni, temveč živa moč se tresočih delkov svetlega telesa jih prouzročuje. Ne bode odveč, ako si tukaj bolj na tanko ogledamo, kako so trupla sestavljena, in ali se razprostira kaka tvarina po vsem vesmiru.

Kakor znano, zamoremo vsa telesa po mehanični poti v majhne delke razdeliti, a da ima to deljenje svojo mejo, tako da zadobimo delke, ki jih po mehanični poti ne moremo dalje razdeliti. Te delke, po mehanični poti ne dalje razdeljive, imenujemo molekile. A molekili še ne morejo naj manjši delki biti; ker n. pr. molekil vode mora še vsaj imeti v sebi en del vodenca in en del kislega (stvarno ima dva delka vodenca in en del kislega). Te najmanjše stvarne delke kakega telesa, iz kojih obstojijo molekili, imenujemo nerazdelnice ali atome. Molekil vsake prvine obstoji iz enako velikih in enako težkih atomov, a atomi različnih prvin so pa tudi različno veliki in različno težki. Združujejo se različni atomi v molekil, tedaj dobimo molekil kemično spojenega telesa. Atomi so obdani z neko jako tanko elastično prvino.

Atomi te prvine so primeroma z atomi drugih teles neizmerno majhni, ležé jako blizo drug drugega in se med seboj odbijajo. To tanko elastično prvino, ki za naše primere nima nobene težkote, koja se po vsem vesmiru razprostira in vsa telesa prešinja, imenujemo eter. Eter obdaja torej atome, kakor ozračje zemljo. Atome sè svojim ozračjem imenujemo dinamide. Dinamide se združujejo v molekile, tako da zamoremo molekile sestavljene dinamide imenovati. Iz taciñ dinamid so sestavljena vsa telesa. Kakor omenjeno, se atomi raznih dinamid privlačivajo; njihovemu združenju pa nasprotuje odbivajoča moč eterovih atomov. Prevlada privlačna sila, tedaj delajo dinamide take zveze, kakor so trda telesa; ste si obe sili v ravnotežji, tedaj je telo kapljevite skupnosti; prevlada pa odbivajoča sila, tedaj se razškrope molekili na vse strani, in imamo plinavito telo. Te misli o osnovi teles izrazili so naj poprej Ampère, Poisson i Cauchy; to imenujemo teorijo atomistično.

Da se mora neka tvarina po vsem vesmiru razprostirati, razvidi se lahko iz sledečega. Iz nepremičnic ali solnc izhajate vedno svetloba in toplota. Ste svetloba in toplota kaka tvarina, tedaj se je že mogel ves vesmir ž njo napolniti; obstojite pa svetloba in toplota v gibanji delkov svetlih in toplih teles, tedaj pa mora nekova tvarina to gibanje na vse strani širiti, sicer bi nobena svetloba in toplota iz nebeških teles do naše zemlje priti ne mogla. Delki te tvarine se morajo odbijati; če bi se pritegovali, ne napolnjevali bi ves vesmir, temveč zbirali bi se po poedinih točkah vesmira v skupine. Atomi te tvarine morajo neizmerno majhni in neizmerno blizo drug drugega biti, ker drugače si nikakor ne moremo tolmačiti, da bi podelili atomi svetlega in toplega telesa eterovim atomom tako hitrost, ki je širjenju svetlobe primerna.

Ker se svetloba in toplota skoz vsa telesa razširjate, mora ta tvarina tudi vsa telesa prešinjati; kajti telesnim molekilom in atonom ne moremo pripisovati, da bi oni svetlobo in toploto širili; ker če bi se telesni atomi in molekili tako hitro gibali, kakor to svetloba in toplota zahtevate, bilo bi telo samosvetlo in samotoplo; znano pa je, da se svetloba in toplota skoz steklo, vodo, led širite, a telesa, se pa tudi naj manj ne ogrejejo. Primorani smo torej priznavati tvarino, koji atomi so neizmerno majhni, koji atomi ležé neizmerno blizo drug drugega, koji atomi se odbijajo in ki se razprostira po vsem vesmiru in prešinja vsa telesa.

Razun tega izvajanja imamo še sledeči posredni dokaz za eterovo sostvo. Leta 1876 opazoval je Méchain v Parizu zvezdo repatico, vidno le z daljnogledom; leta 1795 opazoval je Karol Herschel in leta 1805 in 1818 L. Pons ravno tako repatico. Encke je preračunil pot zadnje repatice, in dobil je nenaden posledek, da so vse te štiri opazovane repatice ena in ista, da toraj ta repatica v primerno kratkem času pot okoli solnca stori. To zvezdo repatico imenujemo Enckovo. Opazovala se je od tega časa vsakokrat; zadnjekrat leta 1878, in njena pot okoli solnca je že tako znana, da zamoremo zdaj že uro preračuniti, kedaj pride v prisolnje (*Sonnennähe*). Ta zvezda potrebuje $3\frac{1}{4}$ leta, da pride okoli solnca. A čas obhoda postaja vedno manji, vsakokrat za 2 ur, 24 minut, kar si le zamoremo tolmačiti, če si mislimo, da se zvezda v neki jako tanki tvarini premika. Treba, da to nekoliko razjasnimo. Kakor

znano, deljujete na telesa, ki se premikajo okoli solnca, dve sili: solčna privlačnost in živa moč dotičnega telesa, p. zvezde repatice. Prva sila vleče zvezdo k solncu, in padla bi na solnce, ko bi nobene druge sile ne bilo. Zadnja sila sama bi pa zvezdo silila, se v ravni črti v vesmiru dalje pomikati. Solčna privlačnost zvezdo vedno od te ravne črte odvrta. Če postane živa moč manjša, prevlada solčna privlačnost; zvezda pride solncu bliže, ima torej manjšo pot okoli njega storiti in jo torej prej prehodi. Obratno, če postane čas obhoda okoli solnca manjši, sklepali smemo, da je živa moč se dalje premikajoče zvezde manjša postala in to je le mogoče, če se telo v kaki tvarini dalje pomika, ki ga v gibanju vedno ovira, kateri torej nekoliko svoje žive moči odda. Da pri premičnicah (planetih), ki se tudi v eteru okoli solnca premikajo, ne opazujemo, da bi njihov čas obhoda manjši postal, sledi iz tega, ker je eter primeroma planetom jako tanek, da torej njegov upor na planete, ki so tisočkrat in tisočkrat gostejši kot zvezde repatice, skoraj brez vsakega vidnega upljava ostane in se premena tega časa še le v tisočih letih le malo poznati zamore.

Po tem za daljno razpravo neobhodno potrebnem pojasnilu atomistične teorije, nadaljujmo našo nalogo. Ker se svetlobne prikazni tako umno razkladajo po tresenji, začeli so učenjaki misliti, ali bi si ne dale tudi druge naravne prikazni, toplota, magnetizem, elektrika in molekularne prikazni razkladati z gibanjem atomov in molekul po truplih. Sad tega prizadevanja je tako imenovana mehanična teorija prirodnih prikazni.

Ker svetlobni žarki tudi ogrevajo, misliti je, da imate svetloba in toplota isti vir v molekularnem gibanju teles. Mehanična teorija o toploti, ki jo je utemeljil Clausius in ki se vedno bolj razširja in z vsakim preiskovanjem vedno več veljave pridobiva, trdi, da toplota obstoji v tresenji molekul in atomov v molekulih. Poskusi Rumford-ovi, Mayer-jevi, Joule-vi in drugih podpirajo jako to teorijo. Električne prikazni po tresenji telesnih molekul in atomov sta razkladala Challis in Honkel; največ veljave pa ima teorija, ki jo je učil Angleški fizik Maxwell.

Magnetične prikazni so le učinki elektrike, ki železo pomagnetiti. Ravno tako je kemična privlačnost električni učinek, ker se je po poskusih nedvomljivo dokazalo, da se telesa le tedaj kemično spojijo, če nastanejo pri dotikanju nasprotno električna in da je kemična privlačnost tim večja, čim večja je napetost proste elektrike. Težnost ni družega kakor privlačnost telesnih atomov; a tudi privlačnost telesnih in odbijanje eterovih atomov zamoremo si z gibanjem dotičnih atomov razkladati. Da si torej naravne prikazni razlagamo, ne potrebujemo nikakoršnih posebnih sil. Živa moč tresočih se atomov in molekul po truplih prouzročuje vse prirodne prikazni. To gibanje atomov in molekul se nam kaže zdaj kot svetloba in toplota, zdaj kot elektrika, magnetizem in kemična privlačnost, zdaj kot težnost. Katero prikazen to gibanje prouzročuje, odvisno je od tega, kako se atomi in molekili gibljejo. To gibanje je neizmerno drobno in hitro in se našemu vidu ravno tako odteguje, kakor gibanje zvezd nepremičnic okoli njihovega težišča. Za razlaganje vseh prikazni zadostuje torej sledeča hipoteza: Atomi in molekili tvarine se gibljejo, a

eter razprostira to gibanje na vse strani. Kakošno je to gibanje pri raznih naravnih prikaznih, hočemo v prihodnjih črticah spoznavati.

Druga zbirka

Anton M. Slomšekovih izrekov o poduku in odgoji.

(Nabral Tone Brezovnik.)

Dalje.

13.

Ne daj otrokom zapovedovati, ne kraljevati domá. Kdor premlad zapoveduje, on drugih vbogati ne zna, in je najhujši trinog svojih ljudi. (Drob. 1862 str. 220.)

14.

Škodljiva je otrokom starišev nespametna mehkost, ali še škodlivejša je jezovega očeta in jezove matere neumna ostrost, ki vso ljubezen do starišev v otroškem sercu zaduši, truplo pokvari in dušo otrokovo terdovratno stori. (Drob. 1857 str. 12.)

15.

Šiba naj bo zdravilo, ne vsakdanje kosilo za otroke. (Drob. 1856 str. 222.)

16.

Mlado dete, ki kavo pije, glavo v čamer, truplo pa v kožušček zavija, nikoli prav čversto, pa tudi zdravo ne bo; mehkužno je njegovo telo, razvajeno serce. Kdor v mladih letih gladu ne občuti in zime ne pozna, njemu bo vsaka sapa škodila. V mladosti imaš začeti si kaj pritergati in poterpeti, da boš odrasel zdrav in serčan korenjak, ne pa mehkužen meglenjak. (Drob. 1856 str. 223.)

17.

Kdor se v mladih letih razvaja, preveč pije in predobro je, si hudobnega konja v poželenji izredi, ktereга star ne bo mogel strahovati. Sveti post je uzda pregrešnemu poželenju. (Drob. 1850 str. IX.)

18.

Srečen človek ni, kdor veliko ima, ampak on, ki malo potrebuje; največja nesreča je razvada. Daj otroku česar potrebuje, pa ne kar se mu poljubi, tako ne boš ti, ne otrok na zgubi. (Drob. 1850 str. 213.)

19.

Veliko starišev ima novo šego svoje otroke le po novi šegi učiti, in na svoj stari slovenski govor celó pozabiti. Oh, to je hudo delo in velika zguba! Ravno v tem jeziku, ki so vas vaši ljubi stariši žebrati in lepo govoriti učili, ste dolžni tudi vi svoje otroke učiti, če pa ne, niste vredni dobri sini in hčere svojih poštenih starišev biti; zakaj hudobec je, ki svojih starih ne spoštuje. (Drob. 1849 str. 8.)

20.

Slovenski stariši, ki slovenski znajo, pa svojih otrok slovenskega jezika ne učijo, so ne h v a l e ž n i h i š n i k i, ki svojim otrokom drago domačo reč, slovenski jezik, napravijo, ki so jim ga njihovi dedi izročili. Podobni so taki očetje in matere slabim gospodarjem, ki svoje očetno gospodarstvo predajo, drugo pohištvo kupujejo, poslednjič pa večjidel beraško palico najdejo (Drob. 1849 str. 7).

21.

Slovenci, ki svoj jezik malo pridno zatajijo, in hočejo Nemci biti, so podobni neumnemu kmetu, ki svojo kmetiško suknjo sleče in gosposko nositi začne, da potem ni gospod, ne kmet. Rojen Slovenec, ki svoj národ zataji, je podoben pregreti jedi, ki nobenemu zdrava ni; tak človek svojega rodu zlahtne lastnosti pozabi in se nemških slabosti privadi, je kakor preoblečen vran od vseh zaničevan. (Drob. 1849 str. 8.) Dalje sledi.

Dopisi.

(Iz Laškega okraja.) Učiteljska konferenca. (Konec.) G. poročevalec predlaga na dalje, naj bi se nekteri predmeti kot: nazorni nauk, slovnica, prirodoznanstvo, povestnica itd. več ali manj skupno poučevali, ker se stem čas prihrani in prilika podaja, natančneje poučevati. Vsi predlogi, kakor tudi cela razvrstitev učne tvarine se sprejme nespremenjena. Gledé nemščine kot učnega predmeta omenja g. poročevalec, da je kaj težko pravo zadeti, ker ne vemo, niti kedaj naj se prične ta pouk, niti ktere knjige imajo biti kot „nove“ podlaga temu pouku.

Po zeló živahnem razgovoru se je določilo naj se vpelje ta predmet na enorazrednicah v drugem polletju tretjega šolskega leta, na dvorazrednicah v drugem polletju drugzega šolskega leta in na trirazrednicah pa z drugim šolskim letom ter se temu primerno določijo tudi ure za nemščino.

Po enournem prestanku zbere se učiteljstvo ob 2. uri popoldne na telovadišči, kjer g. Pirkmajer pokaže nekatere redne vaje z dečki in kolo (*Reigen*) z deklicami četrtega razreda. Pri nadaljujočem zborovanji v šolski sobi sledile so opazke g. Zupaneka jun., Logarja in Gabršeka o tem praktičnem poskusu. Zadnji odločno zanikava potrebo in korist izključljive rabe nemščine pri telovadbi, in če tudi v višjih oddelkih, kajti pri telovadbi zavisí vse od hitrega pojmovanja, od pravilne izpeljave in umevnega povelja, kar pa se doseže le z materinščino. Potem razpravlja g. Pirkmajer vprašanje: „Čemu in kakó naj se v národni šoli telovadi“ tudi teoretično; on omenja razvoj telovadbe, zlasti v Avstriji, njeno važnost kot predmet národne šole in način, kako je treba telovaditi. Ko je še g. Gabršek o tem predmetu govoril, potrebo in vliv telovadbe posebno iz zdravstvenega stališča povdarjal ter jo vsem otrokom in odraslim, kot najbolje sredstvo, zdravje si ohraniti in okrepiti, toplo priporočal, preide se k tretjemu vprašanju: „Zakaj mora učiteljski poklic v vseh

okolnostih središče učiteljevega delovanja ostati?" O tem vprašanji govori g. Gabršek (slovenski). Njegov govor bil je burno pohvaljen.

O točki; „Človeško telo in njega opravila (funkcije), razprava za najvišjo stopinjo nár. šole“ razpravljal je g. Valentinič tako spretno, da se mu je g. predsednik v imenu konference zahvalil.

Vprašanje: „Kakó naj národna šola goji blagočestje (*Pietät*) in sramežljivost pri otrocih“ razpravlja obširno g. Zupanek jun. Njegovi nasveti se z odobravanjem sprejmejo.

Zadnje vprašanje: „Kako naj se šolska kronika osnuje in nadaljuje“ reši g. Peternel s tem, da prečita kroniko Laške šole, ktero je zelo obširno osnoval in za koju je znal umno vporabiti premnoge tu in tam raztresene spise.

V imenu knjižničnega in stalnega odbora poroča g. Peternel. Za l. 1881 predlaga več knjig, med njimi zlasti nemške klasike. G. Gabršek pa predlaga, naj učiteljska knjižica pristopi k „Matici slovenski“ in naj se knjige po „Matici“ izdane za knjižnico nakupijo, kar se po kratkem ugovarjanji tudi sprejme. Sklene se več šolskih knjig, oziroma zvezkov v Laškem okraji vpeljati, kot: Tretje berilo, Slavček, Tramplerjev atlas v dveh izdajah, Zeynekov jezikovni nauk, Musilove risanke za domače naloge in več drugih.

V knjižnični, oziroma stalni odbor volijo se gg.: Peternell, Kropelj, Valentinič, Irgl.

Skupščina sklene navdušeno, Nj. Velič. presvitlemu cesarju čestitati ob petdesetni rojstni slovesnosti ter radostno podpiše dotično čestitko.

Na predlog g. Kropēja je z ozirom na to, da imajo po novem ukazu otroci sedmega in osmega leta pravico v nekterih slučajih iz šole izostati in ker se tedaj najvišji oddelek v teku enega leta jako skrči, dalje z ozirom na to, da vsled tega otroci šestega šolskega leta nimajo zadosti prilike se vse predpisane tvarine naučiti, ker ostanejo predolgo v nižjem a prekratko v najvišjem oddelku, med tem, ko ima ravno najvišji oddalek nálogo prestop v življenje posredovati, sklene zbor, da se otroci šestega šolskega leta pridruže najvišjemu oddelku národne šole.

Omenim naj še telegrama (slovenskega), koji nam je došel od učiteljstva Celjskega, Konjiškega in Šmarskega okraja, kteri so ta dan imeli svojo konferenco v Št. Jurji na juž. žel. in kojega smo navdušeno pozdravili; tudi smo vrlim učiteljem takój (slovenski) odbrzovavili.

Franjo Gabršek.

Ljubno, v gornji savinjski dolini. Gotovo imeniten je bil 18. dan meseca avgusta za vse avstrijske narode. Da so si po vseh krajih naše mogočne in mile Avstrije prizadevali, ta dan kolikor mogoče slovesno obhajati, se samo ob sebi razume. Tudi v našem prijaznem trgu smo petdesetletnico našega preuzvišenga vladarja in presvitlega cesarja slovesno obhajali. Naš tukajšni slavni krajni šolski svet in več drugih mož so bili sklenili, za šolsko mladino prirediti majhno veselico. Gotovo lepo! Že predvečer bil je trg lepo ovenčan in razsvetljen, raznobojne zastave so vibrale po hišah, doneči strel iz možnarjev pa se je razlegal daleč ob savinjskih planinah. Drugo jutro nas je že na vse zgodaj zopet prijazen strel na noge poklical. Ob $\frac{1}{2}$ 9 uri je bila

cerkvena slovesnost; potem pa se je podala mladina v lepo ovenčane šolske prostore, spremljana od vseh občinskih odbornikov, udov kr. š. sveta in več družih. Tukaj se je otrokom v kratkih besedah razlagal pomen in imenitnost tega dneva, potem se je odpela ces. pesem, nazadnje po so se skoraj vsi otroci obdarovali s knjižico: „18. dan meseca avgusta“. Koliko veselja in radosti je to vzbudilo pri šolski mladini! Ob $\frac{1}{2}$ 1 uri popoldne smo se podali na prijazne prostore zunaj trga, kamor nas je spremljala godba in veliko množica ljudstva, kjer je bilo že vse jako lepo in primerno priredjeno. Po hišah in po drevju so vihrale raznobojne zastave, v senci pod košatim drevjem pa so bile mize in klopi uvrstene. Na primernem prostoru bil je oder za deklamovanje. Podobe Njih Veličanstev so bile, lepo in zalo ovenčane. Po kratkem nagovoru in pozdravu učiteljevem so dobili otroci nekaj hrane, potem pa se je začelo deklamovanje, petje in razni nagovori. Ljudstvo je bilo z vsem videzno zadovoljno, kar so večkratni živijo-klici potrjevali. In s kako navdušenostjo je pa tudi mladina deklamovala in popevala! Človek bi mislil, da same izurjence poslušā. Še le pozno na večer podali smo se vsak na svoj dom; v naših srecih pa nam ostanejo sladki spomini na petdesetletnico Nj. Velič. našega presuzvišenega cesarja Franca Jožefa I. Slava mu! M. Ratej.

Iz Ptuja. Dne 5. avgusta imeli so učitelji Ptujkega, Ormuškega in Rogaškega okraja svojo skupno konferenco pod predsedništvom okrajnega nadzornika g. J. Rannerja v šoli Ptujke okolice. Navzočih je bilo 65 od 70 rednih udov in 5 pomožnih učiteljev; razun teh so bili kot gostje pri konferenci navzoči gg. učitelj Kovačič iz Ljutomera in dva učiteljska pripravnika iz Maribora. Na dnevnem redu so bila, razun enega, vsa vprašanja, ki se bodo pri letošnji deželni učiteljski konferenci obravnovala. Zborovanje se je pričelo ob osmi uri dopoldne.

Presednik otvori konferenco s prijaznim ogovorom, spominja se 18. avgusta, koji dan bode Njihovo Veličanstvo svojo petdesetletnico obhajalo; izprosi si privoljenja, ta dan s tremi učitelj g. okrajnemu glavarju naj ponižnejše čestitke učiteljev za Njihovo Veličanstvo objaviti ter pozivlje učitelje, naj zakličejo preuzvišenemu cesarju trikratni „Živio“! kar navzoči navdušeno storé. Za svojega namestnika pokliče predsednik ravnatelja g. J. Ferk-a; kot zapisnikarjo volita se gg. Janko Kele in Tomaž Romih.

Ko se je prečitalo več ukazov, prične predsednik svoje poročilo o stanji tukajšnih šol. Po njegovih opazkah je šolstvo v pretečenem petletji nove šolske dobe v teh okrajih napredovalo v poučnem, kakor tudi vzgojevalnem oziru. Šole so se razširile, zidala so se nova šolska poslopja in stara so se popravila. Opomniti se še mora, da začenja že tudi mnogo krajnih šolskih svetov svojo važno nalogo umevati, ter da nova šola že tudi pri prostem narodu tla dobiva. Ko je še predsednik pri vsakem učnem predmetu svojo misel izrazil, kako se naj podučuje, pozivlje koncem navzoče, da naj vse postave in in ukaže vestno spolnujejo, da se naj neprestano nadaljevalno izobražujejo in učijo, ter da naj „Popotnika“, kteri list vsem potrebam

Spodnještajarskega učiteljstva ustrezuje, gmotno in duševno podpirajo.

Za tem se je obravnavala naloga: „Razvrstitev učne tvarine na eno - dve - in trirazrednicah.“ Ker še do sdaj „Tretjega berila“ nismo dobili, odložila se je razklada tvarine za učni jezik do prihodnje konference. O drugem deželnem jeziku v narodni šoli poroča g. Romih. Njegovi nasveti, da je to, kar se naj s tem poukom doseže, odvisno od krajnih razmer vsake šole in od tega, kolikorazredna da je šola, da morajo učenci prej nekaj slovniske tvarine v maternem jeziku znati, ko se začnejo drugega deželnega jezika učiti, in da se drugi deželni jezik podučuje v urah, ki so odmenjene učnem jeziku, po dve uri na teden, sprejmejo se po jako živahnem razgovorjanji. Dalje prih.

Od Savinje. Učiteljska skupščina za šolska okraja Gornjigrad in Vransko je bila dne 5. avg. v Braslovčah. Gosp. predsednik, c. k. okrajni š. nadzornik Blaž Ambrožič prične zborovanje s primernim nagovorom povdarjajoč važnost učiteljske konference s trikratnimi slava klici na Nj. Veličanstvo presvitlega vladarja in prijaznim pozdravom do zbranih učiteljev. Voli si na to namestnika g. J. Škofleka, nadučitelja v Mozirji, a skupščina izvoli g. Jos. Kotnika-Mozirje in g. Jul. Sadnika-Braslovče za perovodja. Podaljšanje dnevnega reda se ni predlagalo. Na to naznanja gosp. nadzornik svoje opazke pri nadzoro - vanji. V nekaterih šolah se je sicer moralo vsled epidemičnih bolezni s po - dukom prenehati, vendar k sreči to ni dolgo trajalo. Pedagogično-didaktično stanje šol je v obče povoljno, v dveh šolah celó jako povoljno. K temu je pripoglo v prvi vrsti to, da pomanjkanje učiteljev polagoma zginja, kar se iz tega razvidi, da v tekočem letu ni nobeno učiteljsko mesto nenamesčeno ostalo ter da se je število suplentov samo na dva skrčilo.

Nasprotno pa je bilo šolsko obiskovanje v tekočem letu relativno slabše. V preteklem zimskem tečaju se je nad 8000 otrok zaradi šolskih zamud naz - nanilo. Vsakako se mora znamenita večina šolskih zamud opravičiti oziroma na preteklo izvanredno hudo zimo; vendar se žalibog še zmirom nahaja zna - menito število otrok, ki se brez postavnih vzrokov šolskemu poduku odtegu - jejo in sicer s tem da ali prepozno v šolo vstopijo ali jo prerano zopet zapusté ali pa jo prenehoma obiskujejo. Tu je učitelju važna dolžnost z vsemi postav - nimi sredstvi za povzdigo šolskega obiskovanja delovati in sicer s podučevanjem starišev, ljubeznjivim ravnanjem z otroci in temeljitim šolskim podukom ter primernim upljivom na to zadevajoče uradovanje. Vsi učitelji se toraj zlasti pa šolski vodje resno opominjajo, da v tej zadevi povsem vestno službno in točno po dotičnih naredbah ravnaajo. Udom krajnega šol. sveta je pomen šolskih postav, kakor tudi važnost in potrebo rednega šolskega obiskovanja pojasniti, ter je nagibati, da se neopravičene šolske zamude v smislu §. 32 deželne šolske postave od 4. febr. 1870 št. 15 posebno v onih slučajih, kjer iz zoper - nosti proti šoli in vsled pomanjkanja dobre volje izvirajo, neprizanesljivo kaznujejo.

Na popolno izpeljavo splošne šolske dolžnosti deljuje dalje jako vspéšno natančno popisovanje za šolo zrelih otrok. To podaje dalje najboljšo priložnost

sè stariši se dogovoriti, napačne misli pojasniti, prebivalstvo za šolo pridobiti ter neposredno šolsko obiskovanje pospeševati. Ako torej učitelj to popisovanje opravljati tudi ni postavno dolžen, vendar ne bode nobeden vnet šolnik to ugodno priložnost zamudil, prijazno in vzajemno delovanje domače hiše in šole napotiti oziroma utrditi.

Ker pa šola ni le učilnica marveč posebno odgojevalnica, ima učitelj npravni odgoji otrok svojo posebno skrb obračati. On naj otroke k pokorščini, rednosti, snažnosti, ljubezni in hvaležnosti do starišev in predstojnikov, k domoljubju in naklonjenosti do dinastije, pridnosti in postrežljivosti, odkritosrčnosti, resnicoljubnosti, vljudnosti, sramožljivosti, zločnosti, prijenljivosti in pobožnosti privadi. Razume se, da mora te dobre lastnosti sam imeti, kajti le kar sam ima, zamore tudi na drugim podajati. Le tisti je dober učitelj, ki je vsestransko izobražen, plemenitega značaja ter ima jako razvito čuvstvo za dolžnost in ljubezen do poklica. Kdor teh lastnosti nima, ne more pri vsi znanstveni in strokovnjaški izobrazenosti svojih dolžnosti popolnoma izpolnovati; taki ne za služi imena „učitelj“ on je le najemnik, ki naloge ljudske šole: otroke npravno odgojiti, in sicer tako, da bodo pravi kristjani in koristni članovi občinstva, ki so odkritosrčnega, plemenitega značaja, nikdar rešil ne bode. Treba je torej učitelju marljivega napredovanja na pedagogičnem polju, kar pa vestno pripravljenje na poduk jako pospešuje.

Potem so se prečitali ukazi, ki so izišli od zadnje učiteljske konference. Nadalje se je vršilo obravnavanje konferenčnih vprašanj. O prvi točki „Razkladi učenja za eno- dvo- in trirazrednico“ poročal je Fr. Šorn za enorazrednico, Jos. Večaj za prvi razred in Jul. Sadnik za drugi razred na dvorazrednici in S. Meglič za trirazrednico. Predlagalo se je, naj se vis. c. k. deželni šolski svet prosi, da število ur za učni jezik in drugi deželni jezik posebej določi. Zato se je povdarjalo, da se razdelitev učne tvarine ne da določiti, ker je v učnem načrtu za jezikovni pouk število ur le učnemu jeziku t. j. materinščini odločeno, za drugi deželni jezik pa učni načrt nobene ure nima. Torej je potrebno, da se za drugi deželni jezik posebej ure določijo, v učnem načrtu določenega števila ur za učni jezik pa nikakor ne gre kratiti. — Zastran razkladov učenja so se sledeči stavki sprejeli: 1. Podlaga razdelitvi učne tvarine je občni načrt. 2. Število učnih za razdelitev učne tvarine se vzame iz načrta učnih ur. 3. Učna tvarina se genetično po število ur razdeli. 4. Berila se kot podlaga za ves jezikovni poduk smatrajo, ob enem rabijo se kot izgledi pri obravnavanju prirotopisa in prirotoplovja, domovinoslovja in zgodovine. 5. Berila naj učitelj tako razdeli, da se letnim časom primerno razpravljajo. 6. Posredni in neposredni poduk mora biti v pravem razmerji. Sklenilo se je v tem smislu natančno po številu učnih ur razklade učenja sestaviti ter je ob določenem času jednemu našemu poslancu k letošnji deželni učiteljski konferenci izročiti.

Drugo točko: „Kako je šolska kronika spisovati in nadaljevati“, obravnaval je g. nadučitelj Ig. Cizelj. Razloživši važnost in potrebo šolske kronike, je čital kroniko šole na Vranjskem, ktero (kroniko) je sam sestavil. Nasvetovalo se je, naj se šolske kronike v naših krajih v domačem jeziku spisujejo.

Tretja točka: „Se li naj v šolskih naznanilih tudi mnenje o šolském obiskovanju objavi in po katerih vodilih se je v tem slučaju ravnati“. To vprašanje je obravnaval g. M. Dedič v nikavnem smislu in konečno sta se v tej zadevi sledeča stavka sprejela: 1. Starišem in otrokom se naj daje pri vsaki priložnosti spoznati, da je učitelju blagor učencev jako pri srcu, potem se bodo stariši o koristi marljivega šolskega obiskovanja prepričali, in otroci radi v šolo hodili. 2. Učitelj naj gleda v prijateljskem občevanju s stariši ljubezen do šole vzbuditi.

O tretji točki: „Podrobne določbe §. 38 šolsk. in učnega reda za splošne ljudske šole“ je poročal g. S. Meglič. Potem so sledila poročila in volitve knjižničnih odborov in razgovori o čitalnem redu okrajne učiteljske knjižnice, ki se je konečno sprejel.

Sklenilo se je vpeljati za šolsko rabo v prihodnjem šolskem letu Eichlerjeve risanske zvezke poleg Grandauerjevih, novo slovensko tretje berilo in na predlog g. Cizeljnov, kjer je mogoče, Tramplerjev-Atlas za eno- dve- in trirazredno ljudsko šolo.

Kotnik.

Novice in druge stvari.

(Deželna razstava v Gradci) se je pričela 1. sept. t. l. pod zavetstvom uzvišenega gospoda nadvojvoda Karol Ludovik-a po navadnih običajih. Pri ogledovanju razstave so imenovanega gospoda naj bolj zanimale šolo in odgojo zadevajoče reči. Posebno dolgo se je mudil v oddelku, kjer so razstavljena ženska ročna dela in drugi izdelki učencev in učenk, ter očitno priznal, da razstavljena dela svedočijo o zdatnem, nepričakovanem napredku ljudskih šol. Pozvedal je pri gospodu deželnem nadzorniku g. Al. Rožek-u o stanju štajarskih ljudskih šol, potem se podal v šolski vert, ktereja je g. grof Attems v razstavní namen priredil in v katerem so ravno gojenci štaj. kmetijske šole navadna dela opravljali, kar se je gospodu nadvojvodu jako dopadalo. Na igrališči v tem vertu se je razveseljeva igrajoča si mladež, ktero je precej dolgo radostno gledal. Nježna mlada deklica mu je tukej poklonila krasen cvetlični šopek. Na to se je podal na prostor za telovadbo. Tukej so z vso izurnostjo telovadili učenci v očitno pohvalo pod vodstvom graških učiteljev. — Naj nobeden učitelj — če le količkanj zamore — ne zamudi, si to razstavo, osobito učni oddelek, dobro ogledati!

(Kratek pregled stanja šolstva na Štajarskem od l. 1877 — 1879.)
Otrok, vpisanih za šolsko obiskovanje v postavnih letih je bilo 1877. l. 150.731, 1878. l. 151.827, 1879. l. 147.765. — Od teh je javne ljudske šole obiskovalo 1876. — 77. l. 125.250, 1877. — 78. l. 136.535, 1878. — 1879. l. 135.270. — To je za prvo omenjenih let 88%, za drugo 89.9% in za tretjo 92% vseh otrok, ki so bili po postavi primorani šolo obiskovati. Da-si je toraj vidno, da se šolko obiskovanje v celi deželi zboljšuje, vendar ne smemo prezreti, da so nekteri deli dežele za drugimi zaostali in da je po-

sebo na spodnjem Štajarskem šolsko obiskovanje obče še precej slabo. Tako je

	1878	1879
v šolskem okraju	Okolica celjska	16·0 23·19
" " "	Vransko	23·6 20·24
" " "	Konjice	19·0 23·54
" " "	Sevnica	34·0 41·29
" " "	Marenberg	21·0 24·00
" " "	Šmarje	17·0 20·47
" " "	Gornjiograd	24·3 25·37
" " "	Ptuj	20·6 15·96
" " "	Šoštanj	29·4 14·59 procentov

šole obiskovati primoranih otrok šole zanemarjalo, med tem ko je na goranjem in srednjem Štajarskem slučaj, da bi jih čez 10% izostalo le redke in to večidel le zavoljo krajevnih razmer. Relativno najboljše šolsko obiskovanje je v mestnih šol. okrajih Gradec, Maribor in Celje in zadovoljiv v šol. okrajih Arnuš, Aussee, Deutsch-Landsberg, Ivnic, Eisenerz, Friedberg, Fürstenfeld, Judenburg, Lipnica, Liezen, Radgona, Rottenmann, Wildon, Hartberg, Schlading, Stainz. V obče 1878. l. 15.300, l. 1879. pa 12.500 otrok ni šole obiskovalo. Izmed teh odpade jih na zgornji dve leti (13. in 14. l.) 1878. l. 9300, l. 1879 pa 7950. (Dalje prih.)

(Tertna uš — *phylloxera vastatrix*) se je, kakor so zvedenci našli, ktere c. kr. ministerstvo zaradi znanstvene preiskave vinogradov na željo okrajnega zastopa v Brežicah v te kraje poslalo, neki že v vinogradih pri Kapelah pri Brežicah prikazala. Nevarnost za spondnje Štajarsko je tedaj tem večji, ker je tudi nekaj sosedne Hervatske že okužene. Čeravno se je dozdej vgnezdila še le v slabejših vinogradih, ki niso donášali dosti dobička, ter ne bo škode jih pokončati; a bati se je za izverstno Bizeljščino, kajti tudi tukaj so g. Žnideržič in dr. zapazili to hudo nadlogo. Ni te dej več dvombe nad hudo nesrečo, ki proti Spodnještajarskim viničarjem. Morali bodo vse sumljive vinograde dobro pretebiti, ter vsa dozdej znana sredstva zoper to kugo vporabiti. Da bi le kaj pomagalo! Bog obvaruj, da bi vinorejo na spodnjem Štajarskem popustiti morali!

(Druga letošnja skušnja) sposobnosti za učiteljstvo se bode začela dne 27. septembra v Gradci.

(Štajarsko deželno uč. društvo) (*Lehrerbund*) bo, kakor smo v zadnem listu že poročali, imel svoj letošnji občni zbor 14. in 15. septembra. Za obravnavo so se letos sledeči predmeti vposlali:

1. O berzopisu (stenografiji).
2. Ali je očitne skušnje priporočati.
3. Omika ljudstva po ljudski šoli.
4. Enakost starejših učiteljev pri penzioniranju.
5. Kako si naj učitelji materialno sami pomagejo.

6. Stanje otetnic (*Rettungshäuser*), v Avstriji.
7. Sedajna in prihodnja pravna vzgoja.
8. O graškem tlaku.
9. O zbolšanji pisalnega orodja.
10. O imenitnosti umetnega govora za učitelja.

(**Musil-ovi slovenski zvezki**) za lep opis, spisje, narekovanje, risanje in računanje pridejo gotovo do 20. t. m. na svitlo. Več o njih prihodnjič.

(**Kranjsko vdovsko učiteljsko društvo**) ima 23. t. m. svoj redni občni zbor. Začetek ob 9. uri dopoldne.

(**Slovensko učiteljsko društvo**), ima 23. t. m. v Ljubljani na starem trgu h. št. 13. I. nadstropje svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu je: 1. Kako naj bi se učiteljska prestrojila, da bi ugajala sedanjim potrebam ljudske šole na Kranjskem in sploh po Slovenskem. 2.) Razgovor o slovenskih šolskih knjigah. 3. Pouk v kmetijstvu v ljudski šoli.

(**Národna šola**) ima tudi 23. t. m. v Ljubljani svoj občni zbor. Razen navadnih točk pride poročilo o „pisnih in risanskih zvezkih“, kakoršnih si misli naročevati „Národna šola“ in potem razposiljati šolani.

(**Preveč izprašanih ljudskih učiteljev**) imajo na zgornjem Avstrijskem. Vsled tega je dež. šol. svet v Lincu razposlal vsem okrajnim in mestnim šolskim svetom ukaz, v katerem se med drugim pravi: „Pervič se je pokazalo neugodno razmerje med razpisanimi učiteljskimi službami in med izsolajočimi se kandidati in kandidatinjami, tako da bo morala večina od teh dolgo služeb čakati. Zato se ima vso neizprašano učiteljsko osobje takoj iz službe izpustiti.“ Ker pa tudi to ne bo dosti pomagalo, — vsaj se je že tako prejšnja leta neizprašano učiteljsko osobje večinoma odpustilo — zapoveduje dež. šol. svet na dalje, da se naj iz tistega uzroka pri nameščenju učit. služeb na prosilce z drugih kronovin tako dolgo ne ozira, dokler so domačini brez služeb.

(**V Bosni in Hercegovini**) dokončano je novo številenje. Našteli so 43 mest, 31 trgov, 5054 vasi, 189.662 hiš, 1.158.440 prebivalcev (607.789 moških, 550.651 ženskih); med temi je 448.613 mohamedanov, 496.761 pravoslavnih in 209.391 katoliških kristijanov, 3426 judov in 249 drugovercev; dalje našteli so 158.034 konj, 413 mul, 2721 oslov, 761.302 goved, 775 bivolv, 839.988 ovac, 522.123 koz, 430.354 svinj in 111.148 panjev bučel.

(**Koliko sladkorja povžije vsak človek leto in dan v različnih deželah.**) Naj več sladkorja povžije Anglež in sicer na leto 29 Kilogramov — severni Amerikanec 17 Kilogr. — Francos 7 Kilogr. — Nemec 6 Kilogr. — Avstrijanec 5 Kilogr. — Italijan in Rus 3 Kilogr. — najmanj pa Turek, ki sladkorja ne potrebuje več, nego 1 Kilogr. leto in dan.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na sp. Štajarskem. Za učitelje so vmeščeni gg. Franc Canjko pri Št. Andreju v slov. Goricah; Alojz Rajšp v Veržeji. Gdč. J. Vut, graška uč. kand. iz Št. Lenarta v slov. Goricah, pride za podučiteljico na Frankolovo; gdč. Terezija Koderman je imenovana za učit. ročnih del za Loče in Žiče pri Konjicah. Ljudske šole v Čadramu in Cirkovcu se razširite v trirazrednice. Tri paralelke v Ljutomeru se opusté, zato se bode tukej ustanovila samostalna trirazredna dekliška šola. — Na Kranjskem. G. Vinko Grum prestopi iz II. mestne šole na protestansko šolo. V Knežaku je stalni nadučitelj g. Anton Požar že od m. svečana t. l. — Na sl. Koroškem. Celovski uč. kand. so vmeščeni: gg. Ed. Laggner v Žabnice in Fr. Bigl v Klobasnico za podučitelja; g. Mart. Nagele za prov. učitelja v slov. Št. Mihelj in gdč. Mar. Ravšer za podučitelj. v Pliberk.

Pismo uredništvu. V poročilu o okrajni učiteljski skupščini laškega okraja v 16. br. „Pop.“ se pravi med drugim, da so „moje pisanke iz slabega papirja.“ To izjava moram kot neresnično ovrči ter odločno trditi, da se za tako nizko ceno, kakoršno imajo moje pisanke, ne dobi boljšega blaga te vrste veeli Avstrijane.

Iv. Lapajne l. r.

Razpis učiteljskih služeb.

Provizor. učiteljska služba na Ponkvi, na južni železnici, IV. pl. razred in stanovanje; služba učiteljice ženskih ročnih del za šoli Braslovče in Polzela z letno plačo 220 gold.

Prošnje se imajo poslati v 4 tednih krajnemu šolskemu svetu Ponikva oziroma Braslovče.

Celje, dne 28. julija 1880.

C. kr. namestnijski svetovalec:

Haas l. r.

Učiteljska služba

na enorazrednici pri sv. Antonu v Leskovci z dohodki III. plač. razreda in s prost. stanovanjem se razpisuje v stalno ali začasno vmeščenje.

Prošnje s potrebnimi prilogami naj se po predpisani poti vložijo v 4 tednih pri krajnem šolskem svetu pri sv. Antonu v Leskovci (pošta Sevnica).

Okrajni š. svet v Sevnici, dne 20. avgusta 1880.

Predsednik:

Josek l. r.

 Slovenski učitelji, ki gredo k dež. konferenci v Gradec se uljudno vabijo na prijazen pogovor v gostilno „Hotel Stadt Triest“ (Jakominiplatz) na večer 12. t. m. kmalo po predkonferenci.

Založnik M. Žolgar, urednik J. Lopan, tiskar Jan. Rakuš v Celji.